

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ХІМІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ОХОРОНА ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ
ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

(назва освітнього компонента)

підготовки **другого (магістерського) рівня вищої освіти**
(назва освітнього рівня)

**Силабус освітнього компонента «ОХОРОНА ТА РАЦІОНАЛЬНЕ
ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ»** другого
(магістерського) рівня вищої освіти

Розробник: Боярин М. В., кандидат географічних наук, доцент

Погоджено

Гарант
освітньо-професійної програми:

Караїм О. А.

**Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри
екології та охорони навколишнього середовища**

протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Радзій В. Ф.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Е Природничі науки, математика та статистика, Е2 Екологія, Освітньо-професійна програма: Екологія, другий (магістерський) рівень освіти	Вибірковий
120 год. 4 кредитів		Рік навчання – 2
ІНДЗ: немає		Семестр – 3
		Лекції – 10 год.
		Практичні – 14 год.
		Самостійна робота – 88 год.
Мова навчання	Консультації – 8 год.	
	Форма контролю: залік	
	Українська	

II. Інформація про викладача

ПІБ	Боярин Марія Володимирівна
Науковий ступінь	кандидат географічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища
Телефон	+380969492339
e-mail	Maria.Boiaryn@vnu.edu.ua
Дні занять	https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК

Силабус вибіркового освітнього компонента «Охорона та раціональне використання природних ресурсів» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня.

Основні положення ОК – основні особливості сучасного стану гідрографічних об'єктів України та шляхи вирішення екологічних проблем та раціонального використання природних ресурсів.

Об'єктом вивчення ОК є процеси здійснення правових, організаційних,

науково-технічних та соціально-економічних відносин, пов'язаних із шляхи вирішення проблем охорона та раціональне використання природних ресурсів України.

Предметом вивчення ОК є раціональне використання природних ресурсів України та їх екологічні проблеми.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення ВОК «Охорона та раціональне використання природних ресурсів» є опанування принципами та методами здійснення екологічного контролю щодо стану природних ресурсів України та впливу на них різних джерел забруднення, а також застосування адміністративних санкцій за порушення природоохоронного законодавства.

Основними завданнями вивчення ВОК «Охорона та раціональне використання природних ресурсів» є отримання фахівцем-екологом теоретичних знань та практичних навичок із запобігання, встановлення та усунення шляхів вирішення екологічних проблем природних ресурсів України.

3. Soft skills

Ключові soft skills, які набудуть здобувачі освіти:

- критичне мислення – уміння аналізувати екологічні дані, виявляти невідповідності та робити обґрунтовані висновки;
- комунікаційні навички – здатність до ефективного усного й письмового представлення результатів контролю за станом природних ресурсів різним аудиторіям (науковцям, управлінцям, громадськості);
- командна робота – уміння співпрацювати в міждисциплінарних групах під час проведення інспектування, моніторингу за станом природних ресурсів України;
- вирішення проблем – здатність знаходити оптимальні шляхи усунення екологічних ризиків і попередження негативного впливу на довкілля;
- організаційні навички – планування і координація контрольних заходів, управління часом і ресурсами;
- адаптивність – готовність працювати в умовах змін законодавства, стандартів і технологій у сфері охорони природних ресурсів;
- етична відповідальність – усвідомлення значущості екологічних стандартів та готовність діяти відповідально у професійній діяльності.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					ФК/ Бали
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ. (Семін.)	Конс.	Сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	7
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.						

Мінерально-сировинні та енергетичні ресурси України.						
Тема 1. Металічні та неметалічні корисні копалини	11	2	-	1	8	РМГ/7
Тема 2. Сировина для гірничо-хімічного, будівельного та агропромислового комплексів.	11	-	2	1	8	РМГ/7
Тема 3 Паливно-енергетичні ресурси України	10	2	-	-	8	РМГ/7
Тема 4. Невідновлювані та відновлювані джерела енергії.	11	-	2	1	8	РМГ/7
Тема 5. Водні ресурси та їх екологічний стан.	10	-	2	-	8	РМГ/7
Тема 6. Атмосферне повітря як природний ресурс.	11	2	-	1	8	РМГ/7
Контрольна робота 1						КР/15
Разом за змістовим модулем 1	64	6	6	4	48	57
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Біологічні та земельні ресурси України.						
Тема 7. Біологічні ресурси. Екологічний стан лісів та їх відновлення.	15	2	2	1	10	РМГ/7
Тема 8. Мисливські ресурси України	13	-	2	1	10	РМГ/7
Тема 9. Земельні ресурси України та їх розподіл.	15	2	2	1	10	РМГ/7
Тема 10. Екологічні наслідки антропогенного впливу на ґрунти.	13	-	2	1	10	РМГ/7
Контрольна робота 2						КР/15
Разом за змістовим модулем 2	56	4	8	4	40	43
Усього годин / Балів	120	10	14	8	88	100

Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору та ін.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали;
- відвідування (або відпрацювання) усіх занять;
- наявність конспекту лекції чи самопідготовки;
- активна участь у практичних заняттях (відповіді на запитання, доповнення);
- вчасне виконання домашніх завдань з самостійної роботи;
- за наявності об'єктивних причин (напр.: хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування та ін.) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи цей ОК, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності (<https://surl.lu/rkiplb>), зокрема:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Політика щодо дедлайнів та перекладання

Виконання усіх форм робіт, які підлягають оцінюванню, відбувається у визначені розкладом терміни. Пропуск з поважних причин теми чи окремого заняття може бути відпрацьованим під керівництвом викладача та захищеним у час передбачений графіком консультацій. Терміни ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті

Визнання результатів навчання отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<https://surl.li/zwpsok>).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах та ін.) на тематику, яка відповідає темам ОК, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали

Процедура отримання додаткових балів регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://surl.li/jmjsca>). Згідно із Силабусом ОК здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт та ін. й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету хімії та екології. При цьому загальна кількість балів за поточну роботу, не може перевищувати 100 балів.

V. Підсумковий контроль

Рейтинг здобувача освіти з навчальної роботи визначається відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://surl.li/jmjsca>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю (опитування на практичних заняттях, контрольні роботи. Завдання із цих видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів.

Семестровий залік виставляється за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету (директор інституту).

Запитання на залік

1. Охарактеризуйте мінерально-сировинні ресурси України.
2. Назвіть металічні корисні копалини.
3. Охарактеризуйте неметалічні корисні копалини.
4. Сировина для гірничо-хімічного комплексу.

5. Сировина для будівельного комплексу.
6. Сировина для агропромислового комплексів.
7. Охарактеризуйте паливно-енергетичні ресурси України.
8. Охарактеризуйте невідновлювані джерела енергії.
9. Охарактеризуйте відновлювальні джерела енергії.
10. Водні ресурси та їх екологічний стан.
11. Атмосферне повітря як природний ресурс.
12. Охарактеризуйте біологічні ресурси України.
13. Екологічний стан лісів та їх відновлення.
14. Мисливські ресурси України.
15. Земельні ресурси України та їх розподіл.
16. Екологічні наслідки антропогенного впливу на ґрунти.
17. Ерозія ґрунтів та їх екологічні наслідки.
18. Екологічні проблеми зрошуваних земель.
19. Рекультивация порушених земель.
20. Рекультивация вироблених торфовищ.

Шкала оцінювання

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Шкала оцінювання знань здобувачів

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Андрейцев В. І. Екологічне право. К. Істина. 2001. 544с.
2. Боярин М. В. Еколого господарська оцінка стану агроландшафтів

3. верхів'я басейну річки Прип'ять. Вісник НУВГП. Серія «Сільськогосподарські науки». 2024. Вип. 1 (105). С. 20–38. DOI: <https://doi.org/10.31713/vs120242>.

4. Боярин М. В. Екологічна оцінка якості масивів поверхневих вод басейну верхів'я річки Прип'ять. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування». 2024. 2. С. 19–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2024-2.03>.

5. Боярин Марія, Кашевська Ілона. Сталий розвиток і природокористування ландшафтами у Ковельському районі: проблеми та шляхи вирішення. Сталий розвиток басейнових екосистем: регіональний контекст. Матеріали науково-практичної конференції, 29-31 травня 2025, Луцьк-Світязь, Вежа-Друк. С. 97-100.

6. Боярин, М., Некос, А., Радзій, В., Нетробчук, І., Коцун, Л., та Луговська, М. Вплив видобутку торфу з торфовищ басейну верхньої Прип'яті на довкілля. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Геологія. Географія. Екологія». 2025. (62). 401–411. DOI: <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2025-62-30>

7. Боярин М. В., Нетробчук І. М. Оцінка екологічної стійкості ландшафту басейну річки Західний Буг у межах Волинської області. Україна: географія цілей та можливостей. Збірник наукових праць. К.: ВГЛ «Обрії». 2012. Т. І. С. 29–33.

8. Боярин Марія, Цьось Оксана. Оцінка стану агроландшафтів верхів'я басейну річки Прип'ять. Природа і суспільство: виклики і поступ: матеріали міжнародної наукової конференції присвяченої 80-річчю географічного факультету ЧНУ ім. Ю. Федьковича (м. Чернівці, 11–13 жовтня 2024 р.) Чернівці: Чернівець. нац. ун-т, 2024. С. 31.

9. Гурський Д. С., Калінін В. І. Металічні і неметалічні корисні копалини України. К. Вид-во «Центр Європи». 2006. 552 с.

10. Земельний кодекс України. Відомості ВР України. 2021р.

11. Лісове господарство України. Видавничий дім «Еко-інформ». 2005. 48 с.
12. Музиченко О. С., Боярин М. В., Буднік З. М. Стан ценопопуляції *Platanthera bifolia* (L.) Rich. на території Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуца». Вісник НУВГП. Серія Сільськогосподарські науки. 2024. Вип. 2 (106). С. 84–99. DOI: <https://doi.org/10.31713/vs220247>.
13. Некос А. Н., Боярин М. В. Особливості функціонування блакитної інфраструктури міста Луцьк. Зелено-блакитна інфраструктура в містах пострадянського простору: вивчення спадщини та підключення до досвіду країн V4 : колективна монографія / За ред. Н. В. Максименко, А. Д. Шкаруба. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. С. 203–215.
14. Охорона та раціональне використання природних ресурсів і рекультивация земель.: навч. посібник. За ред. П. П. Надточія. Ж: видавництво «Житомирський агроєкологічний університет», 2007. 420 с.